

دانشتني هاي بيمه اتكايي

پوريا مجد آملی

انتشارات پوشش رگستر

سرشناسه:
 عنوان و نام پدیدآور:
 مشخصات نشر:
 مشخصات ظاهری:
 شابک:
 وضعیت فهرست‌نویسی:
 یادداشت:
 یادداشت:
 موضوع:
 رده‌بندی کنگره:
 رده‌بندی دیویی:
 شماره کتابشناسی ملی:

مجد آملی، پوریا ۱۳۵۵ -
 دانستنی‌های بیمه انکایی / پوریا مجد آملی.
 تهران: پوشش‌گستر، ۱۳۹۲.
 ۵۶ ص: جدول.
 978-600-6643-09-0
 فیا
 پشت جلد به انگلیسی: Introduction to reinsurance
 واژه‌نامه؛ کتابنامه.
 بیمه انکایی.
 HGA۰۸۳ / م ۳ د ۲ ۱۳۹۲
 ۴۶۸۰۱۲۲
 ۳۳۳۷۲۴۶

انتشارات پوشش‌گستر

دانستنی‌های بیمه انکایی

پوریا مجد آملی

ویراستار: علی اعظم محمدی‌نگی

چاپ اول: تهران، زمستان ۱۳۹۲

تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: کتاب شمس

شابک: ۰۹ - ۶۶۴۳ - ۶۰۰ - ۹۷۸

ISBN: 978-600-6643-09-0

ناشر: پوشش‌گستر

کلیه حقوق چاپ و نشر برای نویسنده محفوظ است.

نشانی: تهران، خ شریعتی، روبروی خ ملک، نبش خ مقدم، ساختمان بانک ملی، طبقه ۳، واحد ۱۱

کد پستی ۱۶۱۳۸۱۳۵۶۱ تلفکس ۷۷۶۷۰۰۷۱ همراه ۰۹۱۲۳۴۹۹۰۲۱

پست الکترونیکی: pooshesh.gostar@yahoo.com

وبلاگ: www.poosheshgostar.blogfa.com

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

پیشگفتار	۹
اصطلاحات، تعاریف و مقررات بیمه انکایی	
استثنائات	۱۵
اسلیپ	۱۶
بردرو	۱۷
بیمه انکایی	۱۹
بیمه انکایی اجباری	۱۹
بیمه انکایی اختیاری	۲۱
بیمه انکایی قراردادی	۲۳
بیمه انکایی غیرنسبی	۲۴
بیمه انکایی مازاد خسارت	۲۵
بیمه انکایی نسبی	۲۶
بیمه گر و گذارنده	۲۷
بیمه گر انکایی راهبر	۲۷

۲۸	 حق بیمه انکایی
۳۰	 شرایط قرارداد انکایی
۳۱	 ظرفیت نگهداری
۳۲	 فرانتینگ
۳۳	 قرارداد انکایی مازاد خسارت برای حادثه
۳۴	 قرارداد انکایی مازاد خسارت برای ریسک
۳۶	 قرارداد انکایی مازاد زیان در مدت معین
۳۷	 قرارداد انکایی مازاد سرمایه
۳۹	 قرارداد انکایی مشارکت
۴۰	 کارگزار انکایی
۴۱	 کارمزد انکایی
۴۲	 لایه بندی خسارت
۴۴	 نظارت بر بیمه های انکایی

فهرست ها

۴۷	 قوانین و مقررات بیمه انکایی در ایران
۴۸	 منابع
۴۹	 بیمه گران انکایی برتر در جهان
۵۱	 فرهنگ گزیده اصطلاحات بیمه انکایی (فارسی - انگلیسی)

بخش انگلیسی کتاب

چند خلاصه قرارداد انکایی

۳	 خلاصه قرارداد انکایی مشارکت
۵	 خلاصه قرارداد انکایی مازاد سرمایه

فهرست مطالب ۷

خلاصه قرارداد انکایی مازاد خسارت برای ریسک	۷
خلاصه قرارداد انکایی مازاد خسارت برای حوادث فاجعه‌آمیز	۱۰
خلاصه قرارداد انکایی مازاد زیان در مدت معین	۱۳

برخی از شرایط قرارداد انکایی

شرط بازرسی مدارک	۱۵
شرط تغییرات و اصلاحات	۱۶
شرط داوری	۱۶
شرط اشتباهات و موارد از قلم افتادگی	۱۷
شرط کارمزد مشارکت در منافع	۱۷
شرط برقراری مجدد پوشش	۱۹

تمرین و حل تمرین

تمرین ۱. محاسبه حق بیمه و خسارت در یک برنامه انکایی نسبی	۲۱
حل تمرین ۱	۲۵
تمرین ۲. محاسبه حق بیمه و خسارت در یک قرارداد انکایی مازاد خسارت	
برای حادثه	۲۷
حل تمرین ۲	۳۱
فرهنگ گزیده اصطلاحات بیمه انکایی (انگلیسی - فارسی)	۳۵

پیشگفتار

بیش از ۱۰ سال پیش در حین مطالعه کتابی که برای راهنمایی خانواده‌های ایرانی درباره بیمه منتشر شده بود به این توصیف آسان و کوتاه از بیمه اتکایی برخوردم:

عموم مردم درباره امکان بیمه شدن واحد مسکونی در مقابل خطر زلزله بدبین هستند. به گمان آنها، در صورت وقوع زلزله به دلیل سنگینی میزان خسارت، هیچ شرکت بیمه‌ای قادر به انجام تعهدات خود در مقابل بیمه‌گذاران واحدهای مسکونی ویران شده نیست. نباید به این بدبینی خرده گرفت زیرا واقعیت این است که در جهان، هیچ شرکت بیمه‌ای به تنهایی قادر به جبران خسارت زلزله با هر حادثه طبیعی دیگر نیست. پس، شرکت بیمه چگونه جرات می‌کند بیمه زلزله بفروشد و ادعای توانایی انجام تعهدات خود را داشته باشد؟ پاسخ این است که شرکت بیمه با سهم کردن چند شرکت بیمه دیگر در جبران خسارات زلزله، توانایی انجام تعهدات خود را خواهد داشت. سهم‌شدن یا مشارکت در جبران خسارات، "بیمه

اتکایی "یا بیمه مجدد نام دارد. در این روش، برای مثال، یک شرکت بیمه که واحدهای مسکونی مستقر در منطقه معینی را در برابر زلزله بیمه کرده است قسمتی از حق بیمه دریافتی را به چند شرکت بیمه دیگر واگذار می‌کند و این شرکت‌ها در عوض، متعهد می‌شوند در صورت وقوع زلزله، متناسب با مبلغ دریافتی از شرکت اول، قسمتی از آن خسارت را بپردازند. در برخی از رشته‌های بیمه مانند بیمه بدنه هواپیما، این قسمت از حق بیمه گاهی تا ۹۰ درصد می‌رسد. به عبارت دیگر، شرکت بیمه اول، ۹۰ واحد از ۱۰۰ واحد حق بیمه دریافتی را به چند شرکت دیگر واگذار می‌کند و آنها در عوض، متعهد می‌شوند در مجموع، ۹۰ درصد خسارت وارد شده به بدنه هواپیما را بپردازند. به این ترتیب، احتمال ناتوانی شرکت بیمه در جبران خسارات این حوادث بسیار کاهش می‌یابد (محمدبیگی، علی‌اعظم. راهنمای بیمه برای خانواده، ناشر- مؤلف، ۱۳۸۶، صفحه ۱۲۸).

از آن زمان تاکنون به دلیل نیاز شغلی خود، یعنی کار در بخش بیمه‌های اتکایی باربری، کشتی و هواپیما در بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران*، کتاب‌های فارسی منتشر شده در زمینه بیمه اتکایی را مطالعه کرده‌ام (برای اطلاع از این کتاب‌ها، نگاه کنید به صفحه ۴۸). این کتاب‌ها که به شمار انگشتان یک دست نمی‌رسد هر چند به جای خود ارزشمند هستند اما از دو کاستی بزرگ رنج می‌برند. اول، آنها مخاطب بسیار محدودی دارند. اینها، کارشناسان بخش اتکایی در شرکت‌های بیمه و بیمه مرکزی هستند یا دانشجویان رشته بیمه که باید یک واحد درسی در زمینه بیمه اتکایی بگذرانند. کاستی دوم که شاید مهم‌تر از

* برای رعایت اختصار، از این پس در همه جای کتاب منظور از بیمه مرکزی، همان بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.

کاستی اول باشد این است: این کتاب‌ها، ترجمه آثار خارجی است و بنابراین، نمی‌توانند خواننده را با مقررات بیمه اتکایی در ایران آشنا کنند.

حدود یک سال است که وارد دومین دهه کار در بخش اتکایی بیمه مرکزی شده‌ام. به دلیل آن دو کاستی کتاب‌های فارسی موجود در زمینه بیمه اتکایی؛ یعنی محدود بودن جمعیت مخاطب آن و مسکوت بودن مطالب این کتاب‌ها درباره مقررات بیمه اتکایی در ایران، احساس کردم خوب است که در حد بضاعت علمی خود، با نوشتن کتاب متفاوتی در زمینه این بیمه، آن توصیف ساده و نسبتاً کوتاه از بیمه اتکایی را اندکی بسط بدهم. گمان می‌کردم با انتشار چنین کتابی، فروشندگان بیمه نیز، در برابر بدگمانی برخی از خریداران بالقوه بیمه درباره توانایی بیمه‌گران در جبران خسارت سهمگین حوادث طبیعی مانند زلزله، مستنداتی درباره ماهیت و عملکرد ارزشمند بیمه اتکایی در ایران در دست خواهند داشت. این کتاب با بضاعت فکری اندک من نوشته شد و اکنون با عنوان دانستنی‌های بیمه اتکایی پیش روی شماست. اما پیش از خواندن آن، دانستن مطالب زیر شاید مفید باشد:

● دوباره یادآور می‌شود که کتاب حاضر یک منبع آسان‌فروش درباره بیمه اتکایی و مقررات آن در ایران است. به عبارت دیگر، با خواندن این کتاب، شخص نمی‌تواند مدعی شود دانش و مهارت کار در بخش اتکایی یک شرکت بیمه مستقیم یا بیمه اتکایی را به دست آورده است. در مقابل، می‌توان گفت که دانستنی‌های بیمه اتکایی، می‌تواند اطلاعات اساسی و پایه درباره این بیمه را علاوه بر دانشجویان، به طیف وسیعی از فعالان صنعت بیمه عرضه کند. این فعالان هم کارشناسان شرکت‌های بیمه را دربرمی‌گیرد که در بخش غیراتکایی این شرکت‌ها کار می‌کنند هم

فروشنندگان بیمه (چه در واحدهای فروش شرکت بیمه و چه در میان واسطه‌های بیمه). البته، آگاهی گروه اخیر از اطلاعات پایه درباره بیمه اتکایی، شاید نتایج محسوس‌تری در زمینه ترغیب خانواده‌ها و صاحبان کسب و کار به خریدن بیمه داشته باشد زیرا آنان دیگر پی برده‌اند که عملیات بیمه‌ای شرکت‌های بیمه، بر سرمایه و توانایی مالی و فنی بیمه‌گران اتکایی نیز اتکا دارد.

● در ایران قانونگذار با هدف حمایت از بیمه‌گذاران، بیمه‌شدگان و اشخاص ذینفع در مقابل ناتوانی احتمالی شرکت‌های بیمه در انجام تعهدات خود، قوانین و مقرراتی را وضع کرده است. بخشی از این قوانین و مقررات، مربوط به عملیات بیمه اتکایی در این شرکت‌ها می‌شود. این کتاب، هر جا که لازم بوده خواننده را از قوانین و مقررات وضع شده بر عملیات بیمه اتکایی در کشور آگاه کرده است (برای مثال، نگاه کنید به صفحات ۲۱-۲۵). گفتنی است که در انتهای کتاب (در صفحات ۴۸-۴۷) برای مراجعه علاقمندان به اطلاع از جزئیات آن‌ها، فهرست این قوانین و مقررات درج شده است.

● در این کتاب انواع قرارداد اتکایی توضیح داده شده است. برای تکمیل این توضیحات نسبتاً کوتاه و البته، برای ملموس شدن محتوای این قراردادها، یک نمونه از خلاصه قرارداد موردنظر در بخش انگلیسی کتاب؛ صفحات ۱۴-۳ در معرض دید خواننده گذاشته شده است.

● هر قرارداد اتکایی طبیعتاً با داشتن شرایطی برای هر دو طرف قرارداد منعقد می‌شود. برخی از این شرایط در همه انواع این قرارداد کاربرد دارد و برخی دیگر، ویژه یک نوع قرارداد اتکایی است. در بخش انگلیسی کتاب؛ در صفحات ۱۹-۱۵ برای نمونه برخی از این شرایط را گنجانده‌ایم. متن این شرایط از میان نمونه قراردادهای اتکایی در کتاب

(Riley, Keith) برگرفته شده است.

● اجرای هر قرارداد اتکایی، در نهایت آثار مالی برای طرف‌های این قرارداد دارد. این آثار در شکل سهم از حق بیمه و خسارت پرتفوی تحت پوشش کارمزد اتکایی، کارمزد مشارکت در منافع و... تبلور می‌یابد. در بخش انگلیسی کتاب؛ صفحات ۲۱-۳۳ برای نمونه، دو تمرین درباره شیوه محاسبه این اقلام گنجانده شده است. این نمونه تمرین و حل تمرین را از همان منبع نام برده شده در بند بالا برگزیده ایم.

● چه کسی می‌تواند انکار کند که بیمه اتکایی یک صنعت جهانی است. آشکارترین شاهد این امر این است که قراردادهای بیمه اتکایی بیمه‌گران کشورمان نیز به زبان انگلیسی تنظیم و مبادله می‌شود. پس، لازم بود خواننده با اصطلاحات انگلیسی بیمه اتکایی آشنا شود. گنجاندن بخشی با عنوان فرهنگ گزیده اصطلاحات بیمه اتکایی در کتاب (در بخش فارسی کتاب؛ صفحات ۵۵-۵۱) در بخش انگلیسی کتاب؛ (صفحات ۳۵-۳۸) دست‌کم دو خاصیت دارد. اول، خوانندگانی که با اصطلاحات انگلیسی بیمه اتکایی آشنایی کافی ندارند با بهره‌گیری از بخش انگلیسی-فارسی این اصطلاحات، می‌توانند بخش انگلیسی کتاب را مطالعه کنند. ثانیاً، خوانندگان علاقه‌مند به مطالعه منابع انگلیسی درباره بیمه اتکایی، با آگاهی از این اصطلاحات می‌توانند از این‌گونه منابع؛ به‌ویژه منابع رایگان و نسبتاً فراوان موجود در اینترنت بهره ببرند.

● در این کتاب، آنچه درباره بیمه اتکایی تشریح می‌شود از دید نیازهای یک شرکت بیمه مستقیم است نه یک شرکت بیمه اتکایی. به همین دلیل، برای مثال بیمه اتکایی مجدد توضیح داده نشده است زیرا این اصطلاح در حوزه فعالیت یک شرکت بیمه اتکایی جا دارد.

● واقعیت این است که در سال‌های اخیر، هریک از بخش‌های اقتصاد

ایران، کم یا بیش از عواقب منفی تحریم‌های اقتصادی بین‌المللی رنج برده است. در مورد عملیات اتکایی شرکت‌های بیمه، این عواقب بسیار شدیدتر بوده است زیرا این عملیات اساساً ماهیت جهانی دارد و بیمه‌گران اتکایی خارجی بزرگ مانند شرکت سوئیس‌ری نقش مهمی در تأمین پوشش اتکایی برای شرکت‌های بیمه ایفا می‌کنند. مطالب این کتاب با فرض انجام عملیات اتکایی شرکت‌های بیمه کشور در وضعیت عادی و غیرتحریمی نوشته شده است. در این چارچوب، حتی در بخشی از کتاب، فهرست بیمه‌گران اتکایی برتر در جهان را گنجانده‌ایم (نگاه کنید به صفحه ۴۱).

در پایان از کارشناسان گران قدری که مرا در نوشتن دانستنی‌های بیمه اتکایی یاری کرده‌اند تشکر می‌کنم. از آقای علی اعظم محمدیگی نیز به‌خاطر ویرایش کتاب سپاسگزاری می‌کنم. هرکاستی و اشتباه در مطالب کتاب، مربوط به نویسنده می‌شود و از صاحبان نظر که برای اصلاح آنها نظر بدهند سپاسگزار خواهم بود.